

Käännetään oppimistulokset nousuun ja vahvistetaan perustaitoja lisäämällä opetustuntimäärää perustaitojen opetukseen (lukutaito, laskutaito) kahdella vuosiviikkotunnilla

Tiivistelmä

Tavoitteena on varmistaa jokaiselle oppilaalle riittävät perustaidot jatko-opintoihin siirtymiseksi ja aktiiviseen toimijuuteen yhteiskunnassa. Asetetaan hallituskauden tavoitteeksi osaamistason nostaminen takaisin 2000-luvun alun tasolle. Tunnistetaan perustaitojen merkitys Suomen osaamis pohjan varmistamisessa. Toteutetaan perustaitojen vahvistaminen lisäämällä opetustuntimäärää perustaitojen opetukseen (lukutaito, laskutaito) kahdella vuosiviikkotunnilla, joista toinen äidinkieleen ja kirjallisuuteen vuosiluokille 1-2 ja toinen matematiikkaan vuosiluokille 3-6. Oppiaineiden opetussuunnitelmaperusteisia tavoitteita ei lisätä, vaan resursoidaan lisää aikaa nykyisten tavoitteiden oppimiseen. Tämä mahdollistaa paikallisen liikkumavaran opetuksen toteuttamisessa ja pedagogisissa ratkaisuissa.

Opetustuntien kansallinen kohdentaminen mahdollistaa tuntiresurssin lisäämisen yhdenmukaisesti niille vuosiluokille, joilla on todettu tarve vahvistaa keskeisten perustaitojen oppimista. Tämä vähentää kuntien välisiä eroja opetustarjonnassa sekä ehkäisee oppimistulosten eriytymiskehitystä. Kansallisesti yhtenäisten tavoitteiden ja sisältöjen määrittely opetussuunnitelman perusteissa lisää opetuksen yhdenvertaisuutta ja mahdollistaa osaamisen edistymisen seuraamisen kansallisesti yhdenmukaisesti.

1 vuosiviikkotunti per yksi vuosiluokka (1-6 vuosiluokilla) maksaa n. 7-8 milj. euroa.

2) Johdanto ja tausta

Perusopetuksen oppilaiden osaamistaso on laskenut ja tämä näkyy poikkeuksetta kaikissa osaamista mittaavissa kansallisissa ja kansainvälisissä tutkimuksissa. Heikon osaamisen oppilaiden määrä on kasvanut selvästi lukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä. Heikko osaaminen korostuu sosioekonomisesti haastavammista taustoista tulevien oppilaiden keskuudessa. Noin puolet heikon osaamisen oppilaista on erityisen tai tehostetun tuen piirissä. Uusimmassa Karvin matematiikan arvioinnissa havaitaan myös keskitason oppilaiden joukon jakautuminen entistä enemmän alempaan ja ylempään keskitasoon. Tämä ilmiö kasvattaa edelleen oppilaiden välisiä osaamiseroja. Oppilaiden osaamiserot vaihtelivat niin, että parhaat ratkaisivat ylioppilaskokeen lyhyen oppimäärän tasoisia tehtäviä, kun heikoimmilla osaaminen jäi 3 luokan matematiikan tasolle.

Oppimisen perusta on lukutaidossa, laskutaidossa ja päättelytaidoissa. Karvin pitkittäisarvioinnin (2023) mukaan koulujen väliset erot luku- ja laskutaidossa ovat kasvaneet jo alkuopetuksen aikana ja koulujen ja oppilaiden väliset erot erityisesti kirjoitustaitojen kehityksessä ovat kasvaneet huolestuttavasti. Osaamista osoitetaan usein kirjoittamalla, joten kirjoitustaidon puutteet voivat heijastua muidenkin oppiaineiden tuloksiin. PIRLS lukutaitotutkimuksessa havaitaan lukukielteisyyden kasvu jo neljäsluokkalaisten tuloksissa. Tämä näkyy sekä lukukielteisten vanhempien määrän kasvuna, että lukemista vieroksuvien lasten määrän kasvuna. Lukukielteisyys toistuu yhdeksäsluokkalaisten PISA – tutkimuksessa, jossa pojista 63% ilmoitti lukevansa vain, jos on pakko. Lukemisen väheneminen näkyy osaamisen heikentymisenä kaikilla, mutta erityisesti alle keskitason oppilailla. Matematiikassa ja luonnontieteissä osaamistason selvä lasku näkyy sekä

heikomman osaamisen että hyvän osaamisen oppilaiden kohdalla. Tutkimuksista havaitaan, että oppilaan kotitausta vaikuttaa entistä enemmän oppimistuloksiin sekä asenteisiin koulua kohtaan.

Suomessa perusopetuksen opetustuntimäärä on kansainvälisesti pieni etenkin alimmilla vuosiluokilla. Tuntimäärä on pienempi kuin muissa pohjoismaissa sekä alle OECD -maiden keskiarvon. Perusopetusasetuksen määrittämä opetuksen viikoittainen tuntimäärä vuosiluokilla 1-6 on niin ikään alhainen, ja nuorimpien oppilaiden koulupäivät ovat hyvin lyhyitä. Perustaitojen vahvistamiseen on todettu lisäresurssin tarve etenkin alkuopetuksessa sekä vuosiluokilla 3-6, jolloin muodostetaan perusta osaamisen kehittymiselle. Luku- ja kirjoitustaito ovat pohja kaikelle oppimiselle.

Opetustuntien kansallinen kohdentaminen mahdollistaa tuntiresurssin lisäämisen yhdenmukaisesti niille vuosiluokille, joilla on todettu tarve vahvistaa keskeisten perustaitojen oppimista. Tämä vähentää kuntien välisiä eroja opetustarjonnassa sekä ehkäisee oppimistulosten eriytymiskehitystä. Kansallisesti yhtenäisten tavoitteiden ja sisältöjen määrittely opetussuunnitelman perusteissa lisää opetuksen yhdenvertaisuutta ja mahdollistaa osaamisen edistymisen seuraamisen kansallisesti yhdenmukaisesti.

Mikäli opetustuntien tavoitteita ja sisältöä ei kansallisesti ohjata, opetuksen järjestäjät voivat käyttää lisätunteihin kaikkia perusopetuksen oppiaineita valintansa mukaan, mikä lisää kuntien ja koulujen välisiä eroja opetuksen toteuttamisessa ja sen myötä oppimistuloksissa. Niin ikään opetussuunnitelman perusteiden merkitys kansallisena ohjauvälineenä heikentyisi, koska tuntijaon pohjalta tehtäisiin sisällölliset ratkaisut suoraan paikallisissa opetussuunnitelmissa.

3) Tavoitteet ja saavutettavat hyödyt

Tavoitteena on varmistaa jokaiselle oppilaalle riittävät perustaidot jatko-opintoihin siirtymiseksi ja aktiiviseen toimijuuteen yhteiskunnassa. Asetetaan hallituskauden tavoitteeksi osaamistason nostaminen takaisin 2000-luvun alun tasolle. Tunnistetaan perustaitojen merkitys Suomen osaamispohjan varmistamisessa. Perustaitojen vahvistamisella luodaan vahva pohja osaamisen kehittymiselle, ehkäistään syrjäytymistä sekä oppimiserojen kasvua. Toimenpiteitä on syytä toteuttaa riittävän varhaisessa vaiheessa.

4) Keinot perusteluineen

Lisätään perustaitojen varmistamiseksi opetustuntimäärää alakoulussa kahdella vuosiviikkotunnilla. Toteutetaan perustaitojen vahvistaminen lisäämällä opetustuntimäärää perustaitojen opetukseen (lukutaito, laskutaito) kahdella vuosiviikkotunnilla, joista toinen äidinkieleen ja kirjallisuuteen vuosiluokille 1-2 ja toinen matematiikkaan vuosiluokille 3-6 luokanopettajan opetukseen. Oppiaineiden opetussuunnitelmaperusteisia tavoitteita ei muuteta, vaan annetaan enemmän aikaa nykyisten tavoitteiden oppimiselle. Tämä mahdollistaa paikallisen liikumavaran opetuksen toteuttamisessa ja pedagogisissa ratkaisuissa. Opetustuntien kansallinen kohdentaminen ja sisällöllinen ohjaus mahdollistaa tuntiresurssin lisäämisen yhdenmukaisesti niille vuosiluokille, joilla on todettu tarve vahvistaa keskeisten perustaitojen oppimista.

5) Vaikutukset

Opetustunteja lisäämällä mahdollistetaan luokanopettajille enemmän aikaa keskittyä perustaitojen opettamiseen ja oppimisen varmistamiseen perusopetuksen alkuvuosina (alaluokkien vuosiviikkotuntilisäys) sekä jatkaa osaamisen varmistamista myös yläluokilla.

6) Kokonaiskustannukset, valtion rahoitus (hallituskauden aikana ja vuosittain)

1 vuosiviikkotunti per yksi vuosiluokka (1-6 vuosiluokilla) maksaa n. 7-8 milj. euroa, eli 21-24 miljoonaa euroa hallituskauden aikana.

2024	2025	2026	2027
	+ 7 000 000 – 8 000 000	+ 7 000 000 – 8 000 000	+ 7 000 000 – 8 000 000

7) Yhteyshenkilöt ja yhteystiedot (puhelin, sp-osoite)

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, puh. 0295 330 262, eeva-riitta.pirhonen@gov.fi